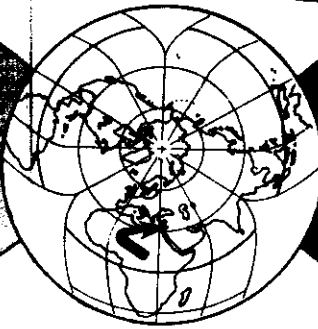

مؤسسه جغیاشناسی

اردن [JOR]

نام رسمی: پادشاهی اردن هاشمی
 نام بین‌المللی: جوردن JORDAN
 نام محلی: المملكة الاردنية الهاشمية

این کشور با ۹۷۰۷۴۰ کیلومترمربع که در حدود ۵۰۹۰۰ کیلومترمربع آن در اشغال رژیم اشغالگر قدس است. در نیمکره شمالی، نیمکره شرقی، در جنوب غربی آسیا در منطقه خاورمیانه، کنار خلیج عقبه واقع شده است. اردن فلاتی وسیع و بیابانی است که ارتفاع آن از سمت مشرق به مغرب کم می‌شود. تنها قسمتی از شمال غربی این کشور جلگه‌ای است. تنها ارتفاع این کشور با دریاهای آزاد جهان، بندر عقبه است که در جنوب غربی آن کشور در ساحل دریای سرخ واقع گردیده. این کشور به دو منطقه اصلی که بوسیله رود اردن از هم جدا شده تقسیم گردیده است. در غرب اردن مناطقی از تپه‌ها و دره‌های حاصلخیز وجود دارد. در این منطقه دریایی به نام بحر المیت (دریای مرده) وجود دارد.

اردن با کشورهای سوریه از شمال، رژیم اشغالگر قدس (اسرائیل) از غرب، عربستان سعودی جنوب و شرق و عراق از شمال شرقی مرز مشترک دارد. ۴/۵٪ از وسعت این سرزمین پوشیده از جنگل، ۱٪ مرتع و علفزار، ۳/۴٪ قابل کشاورزی و زیرکشت دائمی و ۳/۹۴٪ زمینهای بایر و بقیه اراضی را استفاده‌های گوناگون دربر دارد. آب و هوای آن شبیه به دیگر سرزمینهای شرقی مدیترانه است. زمستانهای نسبتاً "بارانی و سرد، خصوصاً "در ارتفاعات، و تابستانهای گرم و خشک از خصوصیات آن است.

مهمترین رودهای آن عبارتند از: اردن، بوبوک هستند و میزان بارندگی سالانه در بخش غربی حدود ۳۸۰ تا ۶۴۰ میلی‌متر است. بلندترین نقطه اردن، قله رام (جبل رام) با ۱۰۷۵۴ متر و

پائین‌ترین سطح خشکی جهان (۳۹۶) متر در اردن و در ساحل بحرالمیت واقع گردیده است. وسیع‌ترین دریاچه آن، بحرالمیت (۱۰۰۲۰) کیلومترمربع می‌باشد. جمعیت این کشور در سال ۱۹۸۶ بالغ بر ۳۰۷۰۰۰۰۰ نفر بوده و تراکم جمعیت ۳۵/۹ نفر در هر کیلومترمربع می‌باشد. ۷۲٪ مردم ساکن شهرها و ۲۸٪ ساکن روستاها هستند. و پرجمعیت‌ترین شهر آن (عمان) ۳/۲۲٪ از کل جمعیت کشور را تشکیل می‌دهد.

مشخصات جغرافیایی ایالات اردن

نام ایالت (استان)	مساحت (کیلومتر مربع)	مرکز ایالت (استان)	جمعیت
عاصمه	۱۷۰۸۸۲	عمان	۱۰۴۲۷۰۳۰۰
بلقاء	۱۰۰۶۹	السلط	۱۷۹۰۱۰۰
کرک	۴۰۶۰۱	کرک	۱۵۲۰۱۰۰
اربد (اربد)	۲۲۰۶۵۴	اربد	۷۴۴۰۸۰۰
معان	۴۳۰۰۰۰	معان	۹۰۰۸۰۰

به لحاظ توزیع سنی، ۴۸/۱٪ جمعیت را افراد کمتر از ۱۵ سال، ۲۷/۴٪ را افراد ۱۵ تا ۲۹، ۱۲/۵٪ را افراد ۳۰ تا ۴۴ سال، ۸٪ را افراد ۴۵ تا ۵۹ سال، ۳/۱٪ را افراد ۶۰ تا ۷۴ سال و ۹/۰٪ جمعیت را نیز افراد بالاتر از ۷۵ سال تشکیل داده و متوسط عمر مردان ۶۰/۳ سال و زنان ۶۴/۲ سال است. ۵۲،۲۱٪ از کل جمعیت را مردان و ۴۷،۶۹٪ را زنان دربر گرفته‌اند. میزان تولد ۴۵/۳ در هزار و میزان مرگ و میر ۹/۱ در هزار و رشد جمعیت ۲/۸٪ است. میزان مرگ و میر کودکان ۶۳ در هر هزار نوزاد می‌باشد. ترکیب نژادی در اردن عبارتند از: ۹۸٪ عرب (Arab)، ۱٪ چرکس (Circassian) و ۱٪ ارمنی (Armenian) می‌باشد. مذهب: ۹۳٪ مسلمان (سنی)، ۴/۹٪ مسیحی و ۲۰،۱٪ بقیه ادیان را شامل می‌شوند. زبان رسمی آن عربی که با خط عربی نیز نوشته می‌شود. انگلیسی هم رواج دارد.

پایتخت این کشور شهر عمان (و جمعیت آن ۱۰۲۳۲۰۶۰۰ نفر و پرجمعیت‌ترین شهرهای آن عبارتند از (۱۹۸۵) : زرقاء ۲۷۴۰۳۰۰ نفر، اربد ۱۴۴۰۶۵۰ نفر، بیت المقدس (در اشغال) ۹۰۰۰۰۰ نفر، نابلس (در اشغال) ۶۴۰۰۰۰ نفر و الخلیل (حبرون) (در اشغال) ۴۳۰۰۰۰ نفر.

بندر مهم اردن عقبه است که در کنار خلیج عقبه واقع شده است. حکومت این کشور پادشاهی بوده و پادشاه آن "شاه حسین دوم" (متولد ۱۹۳۵ میلادی) بوده که منصوب شده در یازدهم آگوست ۱۹۵۲ می‌باشد. نخست‌وزیر فعلی زید الرفاعی می‌باشد که در سال ۱۹۸۵ انتخاب شده. قوه مقننه تشکیل شده از یک سیستم پارلمانی دو مجلسی، که مجلس شورا با ۶۰ نفر عضو که هر چهار سال یکبار توسط مردم انتخاب می‌شوند. و یک مجلس سنا که تشکیل شده از ۳۰ نفر عضو که از طرف پادشاه انتخاب می‌گردند، و شاه عنوان رئیس دو مجلس سنا و شورا را دارد. و همچنین شاه قدرت انحلال هر دو مجلس را دارد. قانون اساسی اردن، در سال ۱۹۵۲ تدوین شده و در سالهای ۱۹۷۴ و ۱۹۷۶ اصلاحاتی بر آن افزوده شده است. براساس آخرین تقسیمات کشوری اردن، از ۸ استان تشکیل گردیده که در پنجم ژوئن ۱۹۶۷ اردن مورد هجوم رژیم اشغالگر قدس واقع شد که منجر به جدا شدن اورشلیم، رام الله، نابلس و شهرهای دیگر ساحل غربی شد. که در نتیجه از ۸ استان به ۵ استان تقلیل یافت. که مشخصات آنها در ستون مقابل می‌باشد.

فعالیت احزاب در اردن ممنوع می‌باشد. این کشور در سال ۱۹۴۶ به استقلال دست یافت. روز ملی آن بهیست و پنجم ماه (می) بوده و در سال ۱۹۵۵ به عضویت سازمان ملل متحد درآمد و علاوه بر آن در سازمانهای زیر عضویت دارد:

سازمان خواروبار کشاورزی (FAO)، آژانس بین‌المللی انرژی اتمی (IAEA)، بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه (IBRD)، سازمان بین‌المللی هواپیمای کشوری (ICAO)، انجمن بین‌المللی توسعه

(IDA)، صندوق بین‌المللی توسعه کشاورزی (IFAD)، بنگاه مالی بین‌المللی کار (IFC)، سازمان بین‌المللی کار (ILO)، صندوق بین‌المللی پول (IMF)، سازمان بین‌المللی خطوط کشتیرانی (IMO)، اتحادیه بین‌المللی مخابرات راه دور (ITU)، سازمان آموزش علمی و فرهنگی ملل متحد یونسکو (UNESCO)، اتحادیه پست جهانی (UPU)، سازمان جهانی بهداشت (WHO)، سازمان جهانی مالکیت معنوی (WIPO)، سازمان جهانی هواشناسی (WMO)، شورای همکاری گمرکی (CCC)، کمیسیون اقتصادی غرب آسیا (ECWA)، سازمان کفرانس اسلامی (ICO)، اتحادیه بین‌المجالس (IPU)، کنفرانس تجارت و توسعه ملل متحد (UNCTAD)، بازار مشترک عربی (Arab Markt) و اتحادیه مشترک عرب (Arab Liga, Gemeins).

مهمترین صنایع کشور عبارتند از: جهانگردی، فسفات، ماهیگیری، منسوجات، صابون، سیمان، تنباکو و سیگار، صنایع دستی، پالایش نفت، کبریت‌سازی، مرکبات، زیتون، گندم، جو، عدس، گوجه - فرنگی، خیار، سبزیجات و انگور از مهمترین محصولات کشاورزی می‌باشد. سرانه زمین مزروعی برای هر نفر بالغ بر ۱۴٪ هکتار بوده است. تعداد دام زنده (۱۹۸۲) ۹۸۰۰۰۰۰ رأس گوسفند، ۴۴۲۰۰۰۰ بز، ۳۴۰۰۰۰ گاو و ۱۷۰۰۰۰ شتر و صید ماهی ۱۷ تن می‌باشد.

تولید سالانه نیروی الکتریسیته نیز معادل ۲۰۳۰۴۰۰۰۰ کیلووات ساعت است (۱۹۸۴).

مهمترین معادن کشور عبارتند از: فسفات، پتاس، سنگ گچ، نفت، سنگ مرمر و منگنز. نیروی کار کشور بالغ بر ۵۵۲۰۳۵۷ نفر است که ۱۱/۱٪ مشارکت کاری زنان را دربر دارد (۱۹۸۴) که ۴/۱٪ در کشاورزی، ۱۸٪ در صنایع و ۷۷/۹٪ در تجارت مشغول

بکار هستند. تعداد افراد ثابت ارتش ۷۰۳۰۰ نفر بوده که ۸۹/۳٪ زمینی، ۵/۵٪ دریائی و ۱۰/۲٪ نیروی هوائی می باشد. واحد پول آن دینار اردن (JD) = ۱۰۰۰ فلس برابر با ۲۰/۵ ریال است. (نرخ برابری ارز تاریخ ۱۳۶۶/۷/۲۷) و هر ۳۲۲/۳۰ آن برابر یک دلار آمریکا است.

تولید ناخالص ملی در سال (۱۹۸۴) ۴۰۹۰۸۰۰۰۰۰ دلار بوده (درآمد سرانه ۱۰۹۶۰ دلار) که ۵/۶٪ از کشاورزی، ۹۴/۴٪ در صنایع، تجارت و غیره بدست می آید. هزینه های نظامی کشور ۲۱/۳٪ تولید ناخالص ملی بوده است. نرخ سالانه رشد تولید ناخالص ملی ۲٪ است.

درآمد بودجه ملی در سال (۱۹۸۰) ۷۵۱۰۵۹ میلیون دلار و هزینه های بودجه ملی بالغ بر ۱/۶۸ بلین دلار بوده است.

واردات این کشور در سال (۱۹۸۵) بالغ بر ۲۰۶۵۶ میلیون دلار بوده که بیشتر شامل: نفت خام، آلات و ابزار ماشینهای غیربرقی و برقی، حبوبات شامل: گندم و آرد گندم و برنج و ذرت، آهن و فولاد، وسایل نقلیه موتوری و تولیدات فلزی که اکثراً از کشورهای: ۱۹/۵٪ عربستان سعودی، ۱۱/۱٪ آمریکا، ۷/۴٪ ژاپن، ۶/۸٪ انگلستان، ۶/۳٪ آلمان غربی و ۵/۸٪ ایتالیا وارد می شود.

صادرات این کشور در همان سال بالغ بر ۸۲۸ میلیون دلار بوده که شامل: سنگ ساختمانی و سیمان، کود فسفات طبیعی، غذا و حیوانات زنده (بیشتر سبزیجات، گوجه فرنگی، زیتون، مرکبات و ادویه)، لباس و پوشاک، منسوجات و الیاف، دارو، پشم و محصولات پشمی است که اکثراً به کشورهای عراق ۲۶٪، عربستان سعودی ۱۴/۸٪، هندوستان ۱۳/۱٪، رومانی ۴/۹٪، پاکستان ۴/۳٪ و کویت ۴٪ صادر می شود.

در سال (۱۹۸۴) حدود ۶۰۳۳۲ کیلومتر راه اصلی (۷۴/۴٪ آسفالت شده) وجود داشته و در سال (۱۹۸۲) ۱۱۸۰۸۵۲ اتومبیل سواری و ۲۸۰۸۸۴ وسیله نقلیه عمومی و کامیون مورد استفاده می باشد. و همچنین ۸ فروند کشتی تجاری در سال (۱۹۸۵) وجود داشته است.

طول راه آهن مورد استفاده در سال (۱۹۸۵) بالغ بر ۶۱۹ کیلومتر بوده است.

ارتباطات هوائی داخلی و بین المللی از طریق ۲ فرودگاه توسط شرکت هواپیمائی اردن انجام می شود. ارتباطات در این کشور متعلق به دولت می باشد. در سال (۱۹۸۴) درآمد حاصله از راه تورپست ۴۱۶۰۰۰۰۰۰۰ میلیون دلار بوده است.

در کشور اردن تعداد ۷ فرستنده رادیویی و ۲ فرستنده تلویزیونی، گیرنده رادیویی ۵۵۱۰۰۰۰ (یک گیرنده برای هر ۴/۹ نفر) و ۱۸۱۰۰۰۰ گیرنده تلویزیونی (یک گیرنده برای هر ۱۴/۹ نفر)

مورد استفاده بوده و همچنین ۸۶۰۰۷۴ شماره تلفن (یک شماره برای هر ۲۷/۳ نفر) مورد بهره برداری داشته است (۱۹۸۵). روزانه تعداد ۶ نشریه گوناگون با تیراژی معادل ۱۸۸۰۰۰۰ و سرانه ۶۹/۷ برای هر هزار نفر منتشر می شود (۱۹۸۵). مقیاس مورد استفاده سیستم متریک است.

در سال (۱۹۸۴) کل پزشکان اردن ۲۰۳۱۰ نفر (یک پزشک برای هر ۱۰۱۰۲ نفر) و همچنین تعداد ۳۰۵۷۸ عدد تخت بیمارستانی (یک تخت برای هر ۷۱۱ نفر) وجود داشته. ۷۰٪ از جمعیت کشور اردن باسوادند.

نسبت تعلیم و تربیت در مدارس بدین قرار است:

نسبت شاگرد به معلم	دوره های تحصیلی ۴-۱۹۸۳ مدارس	معلمان شاگردان	شاگرد به معلم
مدارس ابتدائی ۱۱-۵ سال	۱۰۱۴۸	۱۵۰۱۷۹	۳۲/۱
متوسط ۱۷-۱۲ سال	۱۰۵۱۵	۱۳۰۱۵۳	۲۱/۸
مدارس حرفه ای	۱۹	۱۰۲۹۰	۱۹/۶
تحصیلات عالی	۲۷	۲۰۴۶۵	۵۵۰۵۷۵

مقدار کالری مصرفی برای هر نفر در سال (۸۱ - ۱۹۷۹): روزانه ۲۰۴۹۸ کالری برای هر نفر (شامل ۸۹٪ گیاهی، ۱۱٪ حیوانی) ۱۰۲٪ حداقل احتیاج توصیه شده، بوسیله سازمان جهانی (FAO) می باشد.

